

A decorative graphic consisting of several overlapping, curved bands of blue in various shades, ranging from light to dark, creating a sense of movement and depth. The graphic is positioned in the upper left and right corners of the page.

Näyttötutkinnon perusteet

**MAJOITUS- JA RAVITSEMISALAN ESIMIEHEN
ERIKOISAMMATTITUTKINTO 2012**

Määräys 23/011/2012

© Opetushallitus ja tekijät

Määräykset ja ohjeet 2012:29

ISBN 978-952-13-5200-3 (nid.)

ISBN 978-952-13-5201-0 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-887X (painettu)

ISSN 1798-8888 (verkkójulkaisu)

Taitto: Edita Prima Oy/Timo Päivärinta/PSWFolders Oy

www.oph.fi/julkaisut

Kopijyvä Oy, Espoo 2012

13.6.2012

23 /011/2012

Voimassaoloaika: 1.8.2012 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen
perustuu:
L 631/98, 13 § 2 mom

Kumoo Opetushallituksen määräyksen
18.12.2000 nro 81/011/2000 Hotelli-, ravintola- ja
suurtalousesimiehen erikoisammattitutkinnosta

Muuttaa Opetushallituksen määräystä

-

MAJOITUS- JA RAVITSEMISALAN ESIMIEHEN ERIKOISAMMATTI- TUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt Majoitus- ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.8.2012 lukien toistaiseksi. Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitetut tutkintosuoritukset voidaan saattaa loppuun määräyksen 18.12.2000 nro 81/011/2000 Hotelli-, ravintola- ja suurtalousesimiehen erikoisammattitutkinnon perusteista mukaisesti 31.7.2014 mennessä.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Aulis Pitkälä

Opetusneuvos

Merja Lahdenkauppi

LIITE

Majoitus- ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinto 2012

Sisältö

1	Näyttötutkinnot.....	7
1.1	Näyttötutkintojen järjestäminen	7
1.2	Näyttötutkinnon suorittaminen.....	7
1.3	Näyttötutkinnon perusteet	7
1.4	Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	8
1.5	Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa	8
1.6	Todistukset.....	9
1.7	Näyttötutkintoon valmistava koulutus.....	10
2	Majoitus- ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinnon muodostuminen	11
2.1	Majoitus- ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinnossa osoitettava osaaminen.....	11
2.2	Tutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen	12
2.3	Merenkulkualan ammattipätevyys.....	13
3	Majoitus- ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet.....	14
3.1	Päivittäisten toimintojen ohjaaminen	15
	Ammattitaitovaatimukset.....	15
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit).....	15
	Ammattitaidon osoittamistavat.....	18
3.2	Esimiehenä toimiminen.....	19
	Ammattitaitovaatimukset.....	19
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit).....	19
	Ammattitaidon osoittamistavat.....	22
3.3	Asiakas- ja sidosryhmäsuhteiden hoitaminen.....	23
	Ammattitaitovaatimukset.....	23
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit).....	23
	Ammattitaidon osoittamistavat.....	26
3.4	Työpaikkaohjaajana ja arvioijana toimiminen	27
	Ammattitaitovaatimukset.....	27
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit).....	27
	Ammattitaidon osoittamistavat.....	29
3.5	Kehittämisprojektin toteuttaminen	30
	Ammattitaitovaatimukset.....	30
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit).....	30
	Ammattitaidon osoittamistavat.....	32

3.6	Monimuotoisen työyhteisön johtaminen.....	33
	Ammattitaitovaatimukset.....	33
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit).....	33
	Ammattitaidon osoittamistavat.....	34
3.7	Yrittäjänä toimiminen.....	35
	Ammattitaitovaatimukset.....	35
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit).....	35
	Ammattitaidon osoittamistavat.....	36
3.8	Muun erikoisammattitutkinnon tutkinnon osa	37

1 Näyttötutkinnot

1.1 Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

1.2 Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrätyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

1.3 Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoihintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen sekä tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta.

Henkilökohtaistamisessa tulee ottaa huomioon ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (L 952/2011) 11 §:n säännökset opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä 13 §:n nojalla Opetushallituksen määräämät tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset.

Opetushallitus on antanut henkilökohtaistamista koskevan erillisen määräyksen (43/011/2006).

1.5 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukseen. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritusensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisena määräaikana pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisuopyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

1.6 Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

Näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa tulee ottaa huomioon ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11, 13, 13 a ja 16 §:n säännökset.

2 Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinnon muodostuminen

2.1 Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinnossa osoitettava osaaminen

Majoitus ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinnossa osoitetaan alan vaativien esimiehen työtehtävien hallinta. Erikoisammattitutkinnon ammattitaitovaatimukset on määritelty tasollisesti siten, että alan ammattilaiselta vaadittavat työprosessit ovat hallinnassa, tutkinnon suorittaja tuntee johtamansa työn ja hänellä on henkilöstöosaamista. Tutkinnon suorittaja pystyy suunnittelemaan, organisoimaan, ohjaamaan, valvomaan ja kehittämään päivittäistä toimintaa erilaisissa majoitus- ja ravitsemisalalan yrityksissä ja organisaatioissa tulos- ja laatutavoitteiden mukaisesti.

Tutkinnon suorittajalla on selkeä käsitys alamme lähimenneisyydestä, ja nykytilanteesta, ja hän on kiinnostunut alalla ja toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista ja tulevaisuuden näkymistä.

Tutkinnon suorittaja mitoittaa henkilökunnan määrän ja laadun suhteessa toimintaan. Hän opastaa, ohjaa ja valvoo henkilöstöään muuttuvissa tilanteissa asiakas-, henkilöstö-, työ- ja tuoteturvallisuusnäkökulmat huomioon ottaen. Hän tuntee omaa alaa ja organisaation toimintaa koskevat lainsäädännöt, viranomaisohjeet ja määräykset niin, että pystyy johtamaan ja valvomaan työtä. Hän johtaa omalla esimerkillään ja ymmärtää viestinnän ja vuorovaikutuksen merkityksen esimiestyössä.

Tutkinnon suorittaja toimii palveluhaluisesti, vastuullisesti ja yhteistoiminnallisesti organisaation sisäisistä ja ulkoisista asiakkaista huolehtien. Hän hoitaa asiakas-, sidosryhmä- ja verkostosuhteita. Hän suunnittelee, organisoii ja johtaa päivittäisiä tuotanto- ja asiakaspalveluprosesseja asiakaslähtöisesti pyrkien parhaaseen mahdolliseen asiakastyytyvyyteen. Työ edellyttää sitoutumista, vastuullisuutta, oma-aloitteisuutta ja luottamuksellisten asioiden hoitamista.

Tutkintoa suorittavalla henkilöllä on alan työntekijöiltä vaadittava työtehtävien hallinta ja kielitaito, sekä työkokemusta, motivaatiota, halua ja valmiuksia toimia esimiestehtävissä.

Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinnon ammattitaitovaatimukset kattavat erilaisten majoitus- ja ravitsemisalalan organisaatioiden työjohtotasaisen, operatiivisesta esimiestyöstä vastaavan henkilön työtehtävien hallinnan. Tutkinnon suorittaneella on laaja-alaiset taidot työskennellä joustavasti erilaisissa esimiestehtävissä sekä edellytykset ylläpitää ja kehittää ammattitaitoaan.

Lisäksi tutkinnon suorittaja voi valinnaisten tutkinnon osien mukaisesti osoittaa osaamistaan monimuotoisen työyhteisön johtamisessa, kehittämisprojektin toteuttamisessa, työpaikkaohjaajana ja arvioijana toimimisessa, yrittäjyydessä tai jossain muussa perustellussa osa-alueessa (muun erikoisammattitutkinnon osa).

Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinto on tarkoitettu henkilölle, joka toimii erikokoisissa majoitus- ja ravitsemisalalan yrityksissä tai organisaatioissa työhön osallistuvana esimiehenä, vuoro esimiehenä tai yksikön päällikkönä. Majoitus ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinnon suorittaminen antaa hyvät mahdollisuudet organisaatioille kehittää päivittäisiä työpaikan tuotannon- ja asiakaspalvelun prosesseja sekä tutkinnon suorittajien omia esimiestaitoja ja -valmiuksia.

Tutkinnon suorittamispaikoiksi soveltuvia organisaatioita ovat erilaiset majoitus- ja ravitsemisliikkeet, kuten hotellit, ravintolat, julkiset ravitsemispalvelut, kahvilat, pikaruokaravintolat, liikenneasemien ravintolat sekä matkustajalaivojen ravintolat ja rahtilaivat.

2.2 Tutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen

Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinto muodostuu pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista. Koko tutkinnon suorittaminen edellyttää kolmen pakollisen ja yhden valinnaisen tutkinnon osan suorittamista hyväksytysti.

Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinnon pakolliset tutkinnon osat ovat

- 3.1 Päivittäisten toimintojen ohjaaminen
- 3.2 Esimiehenä toimiminen
- 3.3 Asiakas- ja sidosryhmäsuhteiden hoitaminen.

Valinnaiset tutkinnon osat, joista tutkinnon suorittaja valitsee vähintään yhden, ovat

- 3.4 Työpaikkaohjaajana ja arvioijana toimiminen
- 3.5 Kehittämiprojektin toteuttaminen
- 3.6 Monimuotoisen työyhteisön johtaminen
- 3.7 Yrittäjänä toimiminen
- 3.8 Muun erikoisammattitutkinnon tutkinnon osa.

2.3 Merenkulkualan ammattipätevyys

Valtioneuvoston asetus aluksen miehityksestä ja laivaväen pätevyydestä (29.12.2009/1797).

Asetuksen mukaista kokkistuertin tai talousesimiehen pätevyyskirjan talousesimiehen koulutusta vastaa majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinnon tutkinnon osien 3.1 Päivittäisten toimintojen ohjaaminen ja 3.2 Esimiehenä toimiminen, suorittaminen hyväksytysti.

Talousostaston pätevyyskirjoista on määrätty edellä olevassa asetuksessa seuraavaa:

37 § Kokkistuertin pätevyyskirjan saamiseksi vaaditaan vähintään 18 vuoden ikä sekä:

- 1) talousesimiehen koulutus tai
- 2) laivakokin pätevyyskirja ja meripalvelua kokkina vähintään 12 kuukautta laivakokin pätevyyskirjan saamisen jälkeen.

38 § Talousesimiehen pätevyyskirjan saamiseksi vaaditaan:

- 1) talousesimiehen koulutus sekä
- 2) työkokemusta keittiötehtävissä vähintään 24 kuukautta, josta tulee olla meripalvelua vähintään 12 kuukautta kokkina aluksella.

3 Majoitus- ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet

Tutkinnon perusteissa vaadittu ammattitaito osoitetaan tutkintotoimikunnan hyväksymän Majoitus- ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinnon järjestämissuunnitelman perusteella. Henkilökohtaistetuissa tutkintotilaisuuksissa tutkinnon suorittaja osoittaa kattavasti tutkinnon perusteiden edellyttämän ammatillisen osaamisen aidossa työtoiminnassa.

Tutkintotilaisuuksissa tutkinnon suorittaja osoittaa valmiuksia ja kykyä soveltaa osaamistaan vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hän osoittaa kykynsä myös kokemusten arviointiin ja kokemuksista oppimiseen, toimintatapojen uudelleenajatteluun ja uusien toimintatapojen käyttöönottoon.

Arvioijat, jotka on perehdytetty arviointitehtävään, arvioivat tutkinnon suorittajan ammattitaidon tutkintotilaisuuksissa. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Arvioijat arvioivat ja dokumentoivat tutkinnon suorittajan osoittaman osaamisen tutkinnon ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti. Tutkinnon suorittajalle annettava palaute arvioinnista on osa hyvää arviointiprosessia. Palaute voidaan antaa tutkinnon suorittajalle esimerkiksi arviointiesityksen tekemisen jälkeen.

Tutkinnon suorittajalle voidaan antaa mahdollisuus täydentää tutkintosuorituksiaan suullisesti. Arvioijat kirjaavat keskustelun aikana tehdyt havainnot arviointilomakkeeseen. Näin varmistetaan tutkintosuoritusten kattavuus ja arvioinnin luotettavuus. Tämä mahdollisuus voidaan järjestää tutkinnon osan suorittamisen yhteydessä tai sitten kun kaikki tutkinnon osien suoritukset on tehty.

Majoitus- ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrallaan niin, että tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon osan ammattitaitovaatimukseen. Kolmikantainen arvioijaryhmä tekee tutkinnon osan kirjallisen arviointiesityksen tutkintotoimikunnalle sen jälkeen, kun tutkintosuoritukset on tehty kattavasti, luotettavasti ja tutkinnon perusteiden mukaisesti. Kolmikantaisen arvioijaryhmän jäsenet edustavat työnantajia, työntekijöitä ja opettajia.

3.1 Päivittäisten toimintojen ohjaaminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- tunnistaa alan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia
- toimia organisaationsa liikeidean, toiminta-ajatuksen ja strategian mukaisesti
- vastata päivittäisten toimintojen sujumisesta tuotanto- ja palveluprosesseissa
- seurata, arvioida ja ohjata yksikkönsä taloutta.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa tunnistaa alan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Toimintaympäristön seuranta	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• seuraa aktiivisesti alalla tapahtuvia muutoksia ja on kiinnostunut alan ilmiöiden, muutoksien ja paikalliskulttuurin vaikutuksista toimintaan• tietää alan lähimenneisyydestä ja nykyisyydestä sekä arvioi sen pohjalta ja luotettaviin lähteisiin perustuen alan tulevaisuuden haasteita• arvioi realistisesti oman organisaationsa menestymistä ja toiminnan joustavuutta tulevaisuuden toimintaympäristössä.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia organisaationsa liikeidean, toiminta-ajatuksen ja strategian mukaisesti.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Organisaation tunteminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• selvittää itselleen organisaationsa vision, arvot ja strategiset menestystekijät ja toimii niiden mukaisesti• hahmottaa oman yksikkönsä roolin osana koko organisaation toimintaa• toimii liikeidean vaatimusten mukaisesti• toimii sitoutuneesti yksikkönsä tavoitteiden ja resurssien mukaisesti.

Tutkinnon suorittaja osaa vastata päivittäisten toimintojen sujumisesta tuotanto- ja palveluprosessissa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Päivittäisjohtaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • työskentelee vastuullisesti oman toimenkuvansa ja roolinsa mukaisesti • suunnittelee oman vastualueensa päivittäisiä toimintoja tai tuotanto- tai asiakaspalveluprosesseja annettujen ohjeiden ja resurssien mukaisesti • huomioi organisaation arvojen ja strategioiden merkityksen toimintaa ohjaavina tekijöinä • toimii suunnitelmallisesti ja joustavasti sekä muuttaa tarvittaessa toimintaansa • käyttää ja hyödyntää sujuvasti yksikkönsä toiminnan kannalta keskeisiä tietojärjestelmiä (esim. varausjärjestelmät, tuotannonohjausjärjestelmät, kassajärjestelmät jne.) • hallitsee oman vastualueensa työmenetelmät, koneet ja laitteet niin, että pystyy ohjeistamaan oikeanlaiseen työskentelyyn • johtaa ja valvoo määrätietoisesti työtä yksikössään • vastaa laatutavoitteiden toteutumisesta • ottaa huomioon työntekijöiltä tai ryhmältä tulleita ideoita, näkökulmia tai esille tulleita epäkohtia päätöksiä tehdessään ja toimintaa kehittäessään • perehtyy yksikkönsä toiminnan kannalta keskeisimpiin lakeihin ja viranomaismääräyksiin sekä toimii niiden mukaisesti ja valvoo niiden noudattamista jokapäiväisessä toiminnassa • reagoi oman yksikkönsä ongelmatilanteisiin ja ratkaisee ongelmat tuloksellisesti • jalkauttaa määrätietoisesti organisaatiossa tehdyt päätökset käytäntöön.
Tilaus- ja varastointitoiminnasta huolehtiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ennakoii menekkiä erilaisten raporttien tai selvitysten mukaisesti • vastaa yksikkönsä päivittäisistä tavarantilauksista ostosopimusten mukaisesti • varmistaa tarvittavien raaka-aineiden ja tavaroiden riittävyyden huomioiden taloudellisuuden • vastaa, että raaka-aineita käytetään tarkoituksen mukaisesti ja oikeanlaisesti • huomioi tavarantilauksia suunnitellessaan taloudelliset näkökulmat ja sesongit • reklamoi tarvittaessa tavarantoimittajia • huolehtii varastojen sovitusta kiertonopeudesta ja raaka-aineiden oikea-aikaisesta käytöstä • pitää varastojen arvon sovitulla tasolla • vastaa varastovalvonnasta • huolehtii syntyvien asiakirjojen oikeanlaisesta käsittelystä.

<p>Kestävän kehityksen huomioiminen ja kehittäminen työskentelyssä</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii kestävän kehityksen edellyttämällä tavalla kehittämällä toimintaympäristöään huomioiden ympäristön, ihmiset ja talouden • käyttää ympäristömyönteisiä työ- ja toimintatapoja sekä kestäviä tai mahdollisuuksien mukaan kierrätettäviä materiaaleja • toimii käytöstä poistettavien materiaalien ja tarvikkeiden lajittelussa, kierrättämisessä ja hävittämisessä säädösten mukaisesti • ohjaa työyhteisön jäseniä asianmukaiseen jätteiden käsittelyyn • huomioi päivittäisessä johtamisessa energiatehokkuuden ja pyrkii minimoimaan hävikin.
<p>Omavalvonnasta vastaaminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee, kehittää, johtaa ja valvoo omavalvonnan toteutumista ajantasaisen lainsäädännön edellyttämällä tavalla tuotteen tai palvelun tuottamisessa ja markkinoinnissa • huolehtii siitä, että yksikön omavalvontaohjelma on ajan tasalla • huolehtii hygieniasaamisvelvoitteiden noudattamisesta siten, että henkilöstö työskentelee huolellisesti ja vastuullisesti sekä ymmärtää asiakasturvallisuuden merkityksen • toimii elintarvikelainsäädännön sekä viranomaisten antamien ohjeiden ja vaatimusten mukaisesti • tuo esiin yksikkönsä tuoteturvallisuuteen liittyvät riskit ja pyrkii niiden eliminoimiseen.
<p>Asiakas- ja henkilöstöturvallisuudesta vastaaminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehtyy ajantasaiseen pelastus- tai turvallisuussuunnitelmaan • esittelee henkilöstölle suunnitelmien mukaiset toimintaohjeet vaara- ja hätätilanteiden varalta • vastaa henkilöstön perehdyttämisestä turvallisuusohjeisiin • tuo esiin yksikkönsä asiakas- ja henkilöstöturvallisuuteen liittyvät riskit ja pyrkii niiden eliminoimiseen • suhtautuu vakavasti ja vastuullisesti asiakkaiden allergioihin ja erityisuokavalioihin liittyviin asioihin • hallitsee poikkeustilanteiden tiedottamisen organisaation viestintästrategian mukaisesti.
<p>Turvallinen ja ergonominen työskentely</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • vastaa yksikkönsä työturvallisuudesta ja ergonomiasta • noudattaa ergonomian vaatimuksia ja työturvallisuusmääräyksiä • ohjaa muita toimimaan turvallisesti ja ergonomisesti oikein • valvoo, että henkilöstö noudattaa työturvallisuusmääräyksiä • valvoo, että koneet ja laitteet ovat toimintakunnossa • luo turvallisen ja viihtyisän työympäristön.

Tutkinnon suorittaja osaa seurata, arvioida ja ohjata yksikkönsä taloutta.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Taloudellinen ja kannattava toiminta	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tulkitsee ja hyödyntää organisaation omista raportointijärjestelmistä saamiaan raportteja oman yksikkönsä johtamisessa • seuraa aktiivisesti taloudellisia ja toiminnallisia tunnuslukuja • arvioi ja seuraa vastuullaan olevien toimintojen kannattavuutta ja kustannustehokkuutta ja kehittää niitä tavoitteiden suuntaan • vertaa toimintaa vastaavan yrityksen tai alan tunnuslukuihin hyödyntäen saamaansa tietoa oman yksikkönsä kehittämiseen • reagoi määrätietoisesti poikkeamiin sekä muutoksiin ja määrittää tarvittavat uudet toimenpiteet • analysoi ja raportoi kehittävästi omalle esimiehelle ja työyhteisölle yksikön toiminnasta ja taloudellisesta tilanteesta • viestii ja selvittää säännöllisesti omalle henkilökunnalle tuloksen ja kannattavuuden kehityksestä ja niihin vaikuttaneista tekijöistä sekä määrittelee tarvittavat toimenpiteet yhdessä henkilöstön kanssa • hallitsee oman yksikkönsä tai organisaationsa hinnanmuodostuksen ja katelaskennan keskeiset periaatteet • arvioi vastuullaan olevien toimintojen kannattavuutta ja kustannustehokkuutta • tekee sujuvasti käytännön esimiestoiminnan edellyttämiä laskelmia • ohjaa vastuualueensa prosesseja niin, että kannattavuustavoitteet saavutetaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa vastaamalla työvuoroissaan yksikkönsä päivittäisten tuotanto- tai asiakaspalveluprosessien sujumisesta organisaation toimintatapojen mukaisesti.

Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinnon tutkintotilaisuudet ovat laajoja toiminnallisia kokonaisuuksia, joissa tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa työtehtävissä. Tutkinnon suorittajalla tulee olla todelliset mahdollisuudet suorittaa tutkinnon osa.

Arvioijat seuraavat, haastattelevat, keskustelelevat, tutustuvat arviointiaineistoon ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat toiminnasta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan tutkinnon osan suorittamisen aikana itse tuottamallaan dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa hänen arviointiaineistoaan.

3.2 Esimiehenä toimiminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- hahmottaa esimiesasemansa organisaatiossa ja toimii sen mukaisesti
- henkilöstösuunnittelun
- perehdyttämisen ja työnopastuksen
- viestiä työyhteisöä koskevista asioista
- kehittää omaa ja työyhteisönsä osaamista.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa hahmottaa esimiesasemansa organisaatiossa ja toimii sen mukaisesti.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Oman aseman tunnistaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• määrittää yksikkönsä perustehtävät itselleen ja muulle työyhteisölle• tietää omat keskeiset esimiestehtävänsä sekä siihen liittyvät tavoitteet, vaatimukset ja odotukset sekä vastuut ja velvoitteet• toimii esimerkkinä työyhteisön toimintaperiaatteiden noudattamisessa.
Työvuoroista vastaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• tuntee oman organisaationsa liikeidean, arvot ja kulttuurin sekä osaa kytkeä ne luontevalla tavalla esimiestoimintaansa• toteuttaa annettua strategiaa, visiota ja arvoja yhdessä henkilöstön kanssa• johtaa ja valvoo työtä työvuorossaan tuloksellisesti• tekee toimenkuvassa määritellyissä rajoissa perusteltuja ja johdonmukaisia päätöksiä ja ratkaisuja sekä kantaa niistä vastuun• rakentaa käyttäytymisellään työyhteisön luottamusta omaan toimintaansa• tiedostaa vaikutuksensa johdettaviin ja heidän toimintaansa• toimii henkilöstöä ohjattaessa sosiaalisesti taitavasti huomioiden alaistensa erilaisuuden johtamistyyliä valitessaan• edesauttaa johtamisella eri kulttuurien kohtaamia asiakas- ja verkostosuhteissa sekä työyhteisössä• toimii esimiesroolinsa edellyttämien eettisten periaatteiden mukaisesti• toimii johdonmukaisesti työmotivaatiota ja työtyytyväisyyttä edistäen• huomioi alaistensa fyysisen, henkisen ja sosiaalisen työnkuormituksen rajat ja osaa huolehtia omalta osaltaan yleisestä työhyvinvoinnista• puuttuu epäkohtiin ennaltaehkäisevästi ja välittömästi, mikäli havaitsee työyhteisössään ongelmia• toimii tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti• antaa positiivista ja rakentavaa palautetta työsuorituksista• toimii nopeasti muuttuvissa tilanteissa ammattimaisesti ja maltillisesti.

Tutkinnon suorittaja osaa henkilöstösuunnittelun.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Henkilöstöressurssien mitoittaminen ja töiden organisointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> osallistuu tarvittaessa työsuhteen alkamiseen ja loppumiseen liittyvään prosessiin organisaation toimintatavan mukaisesti pystyy asettamaan valintakriteerit yksikkönsä otettaville henkilöille suunnittelee ja määrittää henkilöstön määrän ja osaamisen suhteessa toimintaan (hallitsee työvuorolistasuunnittelun periaatteet) hyödyntää tarpeen mukaan ulkopuolisia ostopalveluita osana henkilöstöressursointia organisoi työyhteisön työt tärkeysjärjestyksen mukaisesti ja ajallisesti oikein hallitsee omaa ajankäyttöään laatii oman henkilöstön työnkuvat varmistaa töiden sujumisen muuttuvissa ja äkillisissä tilanteissa sijais- ja varajärjestelmiä hyväksikäyttäen tarkastelee ja arvioi työyhteisönsä työn tuloksellisuutta asetettuihin laatu- ja taloustavoitteisiin sekä pitkällä aikavälillä että päivittäin, ja tekee tarvittavia toimenpiteitä ohjaa ja neuvoo henkilöstöä työprosessien eri vaiheissa päivittäisessä työskentelyssä.
Työlainsäädännön ja erilaisten sopimusten noudattaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> noudattaa työehtosopimus-, työsopimus-, työaika-, vuosiloma-, yhteistoiminta- ja työturvallisuuslakien keskeisiä periaatteita sekä työehtosopimusta ja paikallisia sopimuksia työaikajärjestelyissä seuraa ajantasaista lainsäädäntöä.
Tutkinnon suorittaja osaa perehdyttämisen ja työnopastuksen.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työhön perehdyttäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> hallitsee perehdyttämisen ja työnopastuksen keskeisimmät tavoitteet ja vaiheet auttaa uuden työntekijän sopeutumista työyhteisöön ja varmistaa työntekijöiden riittävän tiedon saannin perehdyttää itse tai vastaa siitä, että työntekijät perehdytetään suunnitelmallisesti liikeideaan, työympäristöön sekä työtehtäviin lainsäädännön ja työehtosopimusten sekä sovittujen toimintatapojen mukaisesti perehtyy itse uusien koneiden, laitteiden, työtapojen, raaka-aineiden sekä puhdistusaineiden käyttöön niin, että osaa ohjata ja opastaa niiden käytössä muita vastaa ajantasaisen perehdyttämismateriaalin olemassaolosta huolehtii perehdytyksen etenemisestä ja seurannasta.

Tutkinnon suorittaja osaa viestiä työyhteisöä koskevista asioista.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Esimiesviestintä ja vuorovaikutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> johtaa työyhteisöään vuorovaikutteisesti toimii vuorovaikutustilanteissa muut huomioon ottaen ja ilmaisee omat mielipiteensä rakentavasti viestii ja informoi vastuullisesti ja ymmärrettävästi työyhteisöä, organisaatiota ja asiakasorganisaatiota koskevista asioista välittää organisaation toiminnan kannalta olennaista ja riittävää tietoa sekä varmistaa muuttuvissa tilanteissa riittävän ja oikea-aikaisen tiedottamisen pitää tehtävänsä edellyttämiä palaverieita ja johtaa tarvittaessa kokouksia sekä laatii tarvittaessa niistä muistion ja huolehtii sen oikeasta jakelusta tuottaa selkeitä kirjallisia viestejä, tiedotteita ja dokumentteja ilmaisee itseään luontevasti suullisesti ja kirjallisesti tavanomaisissa työhön liittyvissä tilanteissa toisen kotimaisen kielen lisäksi vähintään yhdellä vieraalla kielellä käsittelee ja sovittelee rakentavasti erilaisia ristiriitatilanteita omalla työpaikallaan.
Tutkinnon suorittaja osaa kehittää omaa ja työyhteisönsä osaamista.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Oman osaamisen kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> tiedostaa omien työtehtäviensä asettamat osaamisvaatimukset ja suhteuttaa oman osaamisensa niihin kykenee arvioimaan itseään esimiehenä ja työyhteisön jäsenenä sekä laatimaan henkilökohtaisen esimiesvalmiuksien kehittämissuunnitelman ja toteuttamaan sen pyytää ja vastaanottaa palautetta omista tehtävistään ja toiminnastaan sekä osaa suhtautua rakentavasti saamaansa palautteeseen tarkkailee kriittisesti omaa ajankäyttöään ja tunnistaa mahdollisia kehittämiskohteita eri osa-alueilla arvioi ammattimaisesti oman työnsä tuloksellisuutta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin huolehtii vastuullisesti sekä omasta että työyhteisönsä jaksamisesta.

Työyhteisön osaamisen kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää henkilöstön kehittämisen periaatteita ja organisaation suomia mahdollisuuksia osaamisen kehittämisessä • havainnoi henkilöstön osaamista, ammatillisia ja työyhteisöllisiä valmiuksia ja osaamistarpeita sekä työssä jaksamista • arvioi realistisesti työyhteisössä tarvittavia määrällisiä ja laadullisia osaamistarpeita • kykenee määrittelemään henkilöstönsä kehittämistarpeita suhteessa tulevaisuudessa tarvittavaan osaamiseen • ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin mahdollisuuksiensa rajoissa ja resurssien mukaisesti • vie henkilöstön kehittämisesityksiä eteenpäin organisaatiossa.
------------------------------------	---

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa esimiestehtävissä työyhteisössä. Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinnon tutkintotilaisuudet ovat laajoja toiminnallisia kokonaisuuksia, joissa tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa työtehtävissä monipuolisesti. Tutkinnon suorittajalla tulee olla todelliset mahdollisuudet suorittaa tutkinnon osa.

Arvioijat seuraavat, haastattelevat, keskustelevat, tutustuvat arviointiaineistoon ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat toiminnasta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan tutkinnon osan suorittamisen aikana itse tuottamallaan dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa hänen arviointiaineistoaan.

3.3 Asiakas- ja sidosryhmäsuhteiden hoitaminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- arvioida asiakkuuksia ja toimintaympäristöä sekä kehittää toimintaa arviointiin perustuen
- hoitaa asiakassuhteita ja johtaa myyntiä
- asiakasviestinnän eri muodot.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa arvioida asiakkuuksia ja toimintaympäristöä sekä kehittää toimintaa arviointiin perustuen.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Toimintaympäristön seuraaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• seuraa ja arvioi realistisesti yhteiskunnassa ja omalla ammattialalla tapahtuvia muutoksia oman yksikkönsä näkökulmasta• ottaa muutokset huomioon omassa toiminnassaan.
Asiakkaiden ja kilpailijoiden toiminnan seuraaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• arvioi kilpailijoiden vahvuuksia ja heikkouksia suhteessa omaan toimipaikkaansa• tietää oman yksikkönsä aseman markkinoilla suhteessa kilpailijoihin niin, että pystyy kuvaamaan sen työyhteisölle• tuntee asiakkaansa, heidän palveluodotuksensa ja kulutuskäyttäytymisensä• arvioi oman organisaationsa tai toimipisteensä kilpailukeinoja, vahvuuksia ja kehittämiskohteita realistisesti sekä tekee perusteltuja kehittämisehdotuksia.
Myyntitoimenpiteiden suunnittelu	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• selvittää itselleen oman yksikkönsä myynnilliset tavoitteet lyhyellä ja pitkällä aikavälillä• suunnittelee oman yksikkönsä toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi hyödyntäen olemassa olevia tuote- ja palveluvalikoimia sekä varastotilannetta• arvioi realistisesti tuotteiden ja palvelujen tuottamiseen tarvittavia resursseja• osallistuu tarvittaessa erilaisten kampanjoiden ja teematapahtumien suunnitteluun ja tavoitteiden asetteluun• tekee myynnin suunnittelussa yhteistyötä esimiestensä, henkilöstönsä ja tarvittavien sidosryhmien kanssa.

Tutkinnon suorittaja osaa hoitaa asiakassuhteita ja johtaa myyntiä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Asiakaslähtöinen toiminta	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvostaa asiakkaitaan sekä pitää työtään asiakaspalvelutyönä, mikä näkyy kaikessa hänen toiminnassaan • hoitaa yhdessä työyhteisönsä kanssa palveluprosessit liikeidean ja organisaation laatutavoitteiden mukaisesti • havaitessaan palveluprosessissa kehittämiskohteita, vie ne aktiivisesti eteenpäin • selvittää säännöllisesti asiakkaan tarpeita ja toiveita kysymällä, tiedustelemalla, keskustelemalla ja kuuntelemalla sekä hankkii aktiivisesti asiakaspalautetta kehittääkseen palveluja, tuotteita ja toimintaa • suhtautuu vakavasti ja ammattimaisesti asiakaspalautteeseen ja hoitaa palautteet ja asiakasreklamaatiot sovitun mallin mukaisesti ja nopeasti • tietää yksikkönsä asiakastytyväisyyteen liittyvät mittarit sekä tavoitteet ja pyrkii aktiivisesti niiden saavuttamiseen.
Myynnin johtaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • vastaa työyhteisönsä aktiivisesta myyntityöstä ja johtaa sitä omalla esimerkillään • pyrkii toimenpiteillään vaikuttamaan asiakkaiden valintoihin varmistaakseen tuloksellisuuden • seuraa aktiivisesti myyntitavoitteisiin pääsyä, reagoi nopeasti poikkeamiin ja muuttaa tarvittaessa omaa ja työyhteisön toimintaa • osallistuu tarjousten, tilausten ja myyntilaskujen laatimiseen organisaation ohjeiden ja toimintatapojen mukaisesti • pitää huolen, että yksikössä on tarvittavat resurssit suunnitelmien mukaisen myynnin toteuttamiseksi • noudattaa myyntiin ja markkinointiin liittyviä keskeisiä säädöksiä, määräyksiä ja ohjeita • arvioi oman ja työyhteisönsä onnistumista suhteessa tavoitteisiin ja ottaa johtopäätökset huomioon tulevaisuuden suunnitelmia laadittaessa.
Sidosryhmäyhteistyön hoitaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii tärkeimpien sidosryhmien kanssa hyvässä yhteistyössä • luo ja hyödyntää yksikön kannalta tärkeitä verkostosuhteita.

Kampanjoiden toteutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> toteuttaa erilaisia kampanjoita ja teematapahtumia annettujen tavoitteiden, työyhteisönsä resurssien ja asiakkaiden tarpeiden ja toiveiden mukaisesti yhdessä työyhteisön kanssa arvioi ja analysoi kampanjoiden toteutumista sekä tavoitteiden saavuttamisen että oman ja työyhteisönsä onnistumisen näkökulmasta tekee tarvittavat korjaavat toimenpiteet jatkoa ajatellen ja antaa kehittävää palautetta esimiehelleen.
Tutkinnon suorittaja osaa asiakasviestinnän eri muodot.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Asiakaslähtöisen viestinnän toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> luo kohteliaalla käyttäytymisellään ja siistillä ulkoisella olemuksellaan ammattimaista ja myönteistä yrityskuvaa ymmärtää visuaalisesti houkuttelevien ja kielellisesti oikeiden asiakasviestien merkityksen myynnille ja hankkii tarvittaessa apua markkinoinnin ulkoisen viestinnän suunnitteluun ja toteutukseen käyttää ja tarvittaessa tekee organisaation tavoitteiden ja ohjeiden mukaista myynti- ja markkinointimateriaalia viestii ja tiedottaa asiakasta ymmärrettävästi, asiakaslähtöisesti ja oikea-aikaisesti erilaisissa tilanteissa ja eri viestintävälineitä käyttäen ottaa viestinnässä huomioon eri kulttuurien ominaispiirteet ilmaisee itseään luontevasti suullisesti ja kirjallisesti tavanomaisissa työhön liittyvissä tilanteissa toisen kotimaisen kielen lisäksi vähintään yhdellä vieraalla kielellä ilmaisee itseään selkeästi ja tekee perusteltuja ehdotuksia asiakasneuvottelutilanteissa.
Tiedon etsiminen ja hyödyntäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> käyttää erilaisia ja nykyaikaisia sekä tarkoituksen mukaisia tietolähteitä ja verkostoja tiedon hankinnassa sekä käyttää tarvittaessa myös vieraskielisiä lähteitä arvioi hankkimansa tiedon käyttökelpoisuutta (sähköiset tietolähteet ja verkostot, ammattilehdet ja kirjallisuus, alan asiantuntijat) valitsee käytettävissä olevasta tiedosta työyhteisön tai toiminnan kannalta olennaiset asiat ottaa omassa työssään ja viestinnässä huomioon tietoturvan ja -suojan velvoitteet sekä asiakassuhteiden luottamuksellisuuden toimii vastuullisesti sosiaalisessa mediassa ja hyödyntää sitä työssään harkitusti seuraa tieto- ja viestintätekniikan kehitystä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa asiakkuuksia hoitamalla sekä sidosryhmäyhteistyötä ylläpitämällä. Tutkinnon suorittaja varmistaa yksikkönsä toiminnan asiakaslähtöisyyden ja asiakastyytyväisyyden toteutumisen omalla esimerkillään. Tutkinnon suorittaja viestii ja kommunikoi asiakkaiden ja työyhteisön kanssa huolehtien omalta osaltaan sujuvasta tiedonkulusta.

Majoitus- ja ravitsemisalan esimiehen erikoisammattitutkinnon tutkintotilaisuudet ovat laajoja toiminnallisia kokonaisuuksia, joissa tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa työtehtävissä. Tutkinnon suorittajalla tulee olla todelliset mahdollisuudet suorittaa tutkinnon osa.

Arvioijat seuraavat, haastattelevat, keskustelevat, tutustuvat arviointiaineistoon ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat toiminnasta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan tutkinnon osan suorittamisen aikana itse tuottamillaan dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa hänen arviointiaineistoaan.

3.4 Työpaikkaohjaajana ja arvioijana toimiminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- selvittää työtehtävissä vaadittavan osaamisen suhteessa ammatillisessa tutkinnossa vaadittavaan osaamiseen
- suunnitella ja organisoida osaamisen kehittämisen prosessin
- toimia työpaikkaohjaajana ja arvioijana
- arvioida ja kehittää ohjaustaitojaan.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa selvittää työtehtävissä vaadittavan osaamisen suhteessa ammatillisessa tutkinnossa vaadittavaan osaamiseen.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työtehtävän ja tutkinnon vaatiman osaamisen tunnistaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• arvioi työpaikan soveltuvuutta suhteessa opiskelijan oppimistavoitteisiin tai tutkinnon suorittajan tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin• kertoo opiskelijalle tai tutkinnon suorittajalle, millaista osaamista työpaikan työtehtävissä tarvitaan• selvittää, mitä osaamista ammatillisen tutkinnon perusteet sen suorittajalta edellyttävät kyseisessä työpaikassa• keskustelee yhdessä opiskelijan tai tutkinnon suorittajan kanssa siitä, mihin suuntaan työtehtävään liittyvä osaaminen kehittyy lähitulevaisuudessa• perehtyy ammatillisten tutkintojen erilaisiin suorittamistapoihin ja niiden eroihin.
Nykyisen osaamisen tunnistaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• selvittää opiskelijan tai tutkinnon suorittajan nykyisen osaamisen tason ja määrittää sen pohjalta osaamistarpeet• laatii opiskelijan tai tutkinnon suorittajan oppimissuunnitelman ammatillisen osaamisen kehittämiseksi• käyttää tarvittaessa erilaisia valmiiksi suunniteltuja menetelmiä ammattitaidon kartoittamisessa.

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella ja organisoida osaamisen kehittämisen prosessin.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työpaikalla tapahtuvan oppimisen suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • sopii työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen liittyvästä yhteistyöstä ja organisoinnista, vastuista ja velvollisuuksista eri tahojen kanssa • tekee konkreettisen ja toteutettavissa olevan osaamisen kehittämissuunnitelman • opastaa tarvittaessa myös muita perehdyttäjiä heidän vastuista ja velvollisuuksista • tiedottaa organisaatiota opiskelijaan tai tutkinnon suorittajaan liittyvistä järjestelyistä ja toimenpiteistä.
Lainsäädännön noudattaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • noudattaa ammatillista koulutusta ja työsuojelua koskevaa lainsäädäntöä ja viranomaisten ohjeita ja määräyksiä • noudattaa työnantajaa ja työntekijöitä koskevaa lainsäädäntöä.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia työpaikkaohjaajana ja arvioijana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Opiskelijan tai tutkinnon suorittajan osaamisen kehittämisen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • vastaa, että opiskelija tai tutkinnon suorittaja perehdytetään asianmukaisesti työyhteisön tehtäviin ja käytänteisiin • selvittää muille työyhteisön jäsenille opiskelijan tai tutkinnon suorittajan tavoitteet • luo ohjaustilanteisiin myönteisen ja kannustavan ilmapiirin • toteuttaa osaamisen kehittämissuunnitelmaa • seuraa ja arvioi suunnitelman toteutumista ja tekee tarvittaessa muutoksia suunnitelmaan.
Työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen arvioiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi rakentavasti yhdessä työssäoppijan kanssa • työssäoppimisen onnistumista suhteessa tavoitteisiin • laatii suunnitelman ja jatkotoimenpiteet osaamisen kehittämiseksi • antaa positiivista ja rakentavaa palautetta kaikille osapuolille • osallistuu ammattiosaamisen näyttöjen arviointiin.

tai Näyttötutkinon arvioiminen	Tutkinon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osallistuu aktiivisesti tutkinon järjestäjän arviointikoulutukseen • perehtyy huolellisesti arvioitavan tutkinon perusteisiin • suunnittelee yhteistyössä tutkinon järjestäjän ja tutkinon suorittajan kanssa ammatillisiin näyttötutkintoihin monipuolisia tutkintotilaisuuksia, joissa tutkinon suorittaja voi osoittaa tutkinon perusteiden mukaisen osaamisensa • suunnittelee yhdessä tutkinon järjestäjän edustajan kanssa arviointiprosessin ja arvioijien työajan ja roolit • arvioi tutkinon suorittajan osaamista tutkintotilaisuuksissa tutkinon perusteiden mukaisesti ja perustelee oman kantansa • osallistuu arviointiin aktiivisesti ja luo omalta osaltaan positiivista ilmapiiriä • keskittyy arvioinnissa ammatillisen osaamisen arviointiin • kannustaa tutkinon suorittajaa rakentamaan itsearviointiin • antaa positiivista ja rakentavaa palautetta tutkinon suorittajalle • osallistuu aktiivisesti kolmikantaisen arviointiesityksen tekemiseen.
Tutkinon suorittaja osaa arvioida ja kehittää ohjaustaitojaan.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Ohjaustaitojen arviointi	Tutkinon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • arvioi, ylläpitää ja kehittää omia suunnittelu-, ohjaus-, arviointi- ja palautteenantotaitojaan • ottaa avoimesti vastaan saamansa palautteen työpaikkaohjaajana toimimisesta • kannustaa muita organisaation jäseniä kehittämään ohjaus- ja arviointitaitoja.
Tiedon hankinta ja sen välittäminen	Tutkinon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • käyttää monipuolisesti eri tietolähteitä hankkiakseen ja hyödyntääkseen tietoa työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen ja tutkinon suorittamiseen liittyvistä asioista • välittää saamaansa tietoa organisaation ja sidosryhmien käyttöön.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinon suorittaja osoittaa osaamisensa sekä työpaikalla tapahtuvan oppimisen prosessin suunnittelulla ja organisoinnilla että arviointiprosessiin osallistumalla.

Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinon suorittaja osoittaa osaavansa laatia suunnitelman työpaikalla tapahtuvalle oppimiselle, toteuttaa sen ja arvioida oppimista sekä kehittää omaa ohjausosaamistaan. Osallistu-

malla ammatillisessa peruskoulutuksessa olevan henkilön ammattiosaamisen näyttöjen arviointiin tai näyttötutkinnon suorittajan tutkintotilaisuuksissa osoittaman osaamisen arviointiin, tutkinnon suorittaja osoittaa osaavansa arvioida ammatillisissa tutkinnoissa vaadittavaa osaamista.

Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinnon tutkintotilaisuudet ovat laajoja toiminnallisia kokonaisuuksia, joissa tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa työtehtävissä. Tutkinnon suorittajalla tulee olla todelliset mahdollisuudet suorittaa tutkinnon osa.

Arvioijat seuraavat, haastattelevat, keskustelevat, tutustuvat arviointiaineistoon ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat toiminnasta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan tutkinnon osan suorittamisen aikana itse tuottamallaan dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa hänen arviointiaineistoaan.

3.5 Kehittämiprojektin toteuttaminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella ja organisoida kehittämisprojektin
- käynnistää ja toteuttaa kehittämisprojektin
- dokumentoida kehittämisprojektin eri vaiheet ja viestiä niistä
- raportoida ja arvioida kehittämisprojektin sekä määrittellä jatkotoimenpiteet
- tuoda mahdolliset tulokset käytäntöön.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella ja organisoida kehittämisprojektin.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kehittämisprojektin suunnittelu ja organisointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • havaitsee yksin tai yhteistyössä muiden kanssa toteuttamiskelpoisen kehittämiskohteen työyhteisössä • kartoittaa projektin mahdolliset riskit ja pyrkii minimoimaan ne • suunnittelee projektille aikataulun sekä arvioi ja varaa tarvittavat resurssit • tekee tarvittaessa projektille vaadittavat sopimukset • organisoii projektin ja määrittää vastuhenkilöt • arvioi ja kehittää omia valmiuksiaan toimia projektin vetäjänä.

Tutkinnon suorittaja osaa käynnistää ja toteuttaa kehittämisprojektin.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kehittämisprojektin käynnistäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • käynnistää omaan työhön tai työyhteisöön liittyvän kehittämisprojektin yhteistyössä tarvittavien tahojen kanssa • asettaa projektille mitattavissa olevat tavoitteet ja hyväksyytään ne esimiehellään.
Kehittämisprojektin toteuttaminen ja seuranta	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa kehittämisprojektin muita kannustaen • seuraa säännöllisesti tavoitteiden toteutumista ja resurssien käyttöä • seuraa kustannuksia • muuttaa tarvittaessa toimenpiteitä, työskentelyä tai raaka-aineita • tarkentaa tarvittaessa projektin aikataulua ja projektisuunnitelmaa • antaa rakentavaa ja kannustavaa palautetta • arvioi omaa toimintaansa projektin toteuttajana ja tarvittaessa muuttaa toimintatapojaan.
Tutkinnon suorittaja osaa dokumentoida projektin eri vaiheet ja viestii niistä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kehittämisprojektin dokumentoiminen ja viestintä	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • dokumentoi projektin eri vaiheet sovitulla tavalla • viestii projektin etenemisestä yksin tai yhdessä projektissa mukana olevien tahojen kanssa tarkoituksenmukaisella tavalla sovituille tahoille.
Tutkinnon suorittaja osaa raportoida ja arvioida projektin sekä määrittellä jatkotoimenpiteet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kehittämisprojektin raportointi ja informointi	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tekee johtopäätökset kehittämisprojektin onnistumisesta ja perustelee ne • raportoi sovitusti projektin toteutumisen sekä tulokset • arvioi realistisesti projektin onnistumista asetettujen tavoitteiden ja mittareiden perusteella yhdessä projektityöryhmän kanssa • informoi selkeästi projektin tulokset tarvittaville tahoille • asettaa tarvittaessa jatkotavoitteita • arkistoi dokumentit.
Tutkinnon suorittaja osaa tuoda mahdolliset tulokset käytäntöön.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Tulosten jalkauttaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • vie määrätietoisesti projektin mahdolliset toteuttamiskelpoiset tulokset toimintaan • perehdyttää tarvittavat tahot kehittämisprojektin myötä tulleisiin uusiin käytäntöihin • kannustaa myönteisesti ja motivoi henkilökuntaa uusiin käytäntöihin • seuraa tarkasti muutosten vaikutusta työyhteisön käytäntöihin ja ottaa vastuuta asioiden oikean suuntaisesta etenemisestä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon osan suorittamisessa tutkinnon suorittaja osoittaa osaavansa käytännön kehittämisprojektin käynnistämisessä määritellä ja yhdessä muiden tiimin jäsenten kanssa arvioida lähtötilannetta sekä asettaa projektille tavoitteen. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaavansa toteuttaa kehittämisprojektin suunnitelman mukaisesti joko yksin tai yhteistyössä tiimin kanssa. Hän osoittaa osaavansa hyödyntää kehittämistyön menetelmiä ja myös muita alan asiantuntijoita työnsä tukena.

Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinnon suorittaja osoittaa tämän tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten mukaisen osaamisen toteuttamalla kehittämisprojektin, jonka tavoitteena on uuden tuotteen, tuotevalikoiman, palvelun, menetelmän, toimintatavan tai niiden yhdistelmän kehittäminen tai vaihtoehtoisesti vanhan tuotteen, tuotevalikoiman, palvelun, menetelmän tai toimintatavan uusiminen. Kehittämisprojektin tulee lähteä todellisesta tarpeesta ja sen on oltava riittävän mittava, jotta osaamisen voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia. Tutkinnon suorittaja raportoi kehittämisprojektinsa. Tutkinnon suorittajalla tulee olla todelliset mahdollisuudet suorittaa tutkinnon osa.

Arvioijat seuraavat, haastattelevat, keskustelevat, tutustuvat arviointiaineistoon ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat toiminnasta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan tutkinnon osan suorittamisen aikana itse tuottamallaan dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa hänen arviointiaineistoaan.

3.6 Monimuotoisen työyhteisön johtaminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- luoda työskentelyolosuhteet monimuotoiselle ja yhdenvertaiselle työyhteisölle.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa luoda työskentelyolosuhteet monimuotoiselle ja yhdenvertaiselle työyhteisölle.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työskentelyolosuhteiden varmistaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• pitää monimuotoisuutta (kuten etnisyys, kulttuurinen tausta, toimintakyky, seksuaalinen suuntautuneisuus, ikä) voimavarana ja kunnioittaa erilaisuutta• auttaa työntekijän sopeutumista monimuotoiseen työyhteisöön• ohjaa omalla esimerkillään työyhteisöä kohtaamaan yhdenvertaisesti erilaisilla taustoilla tulevan työntekijän• huomioi henkilöstöä ohjattaessaan työntekijän erilaiset lähtökohdat, mahdollisuudet ja tarpeet ollen tasapuolinen kaikkia työyhteisön jäseniä kohtaan• ottaa työssään huomioon eri kulttuurien sosiaalisia järjestelmiä (esimerkiksi asemaan liittyvät sovinnaisuussäännöt) ja tietää miten eri kulttuureissa menetellään erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa (esimerkiksi tutustuminen, tervehtiminen, vieraiden vastaanottaminen) välttääkseen ristiriitatilanteita• ottaa työssään huomioon erilaisia kulttuurisidonnaisia tapoja ja käyttäytymissääntöjä sekä eri uskontojen ohjeita ja määräyksiä (esimerkiksi ruokailu, pukeutuminen ja rukoushetket) asianmukaisen suhtautumisen varmistamiseksi• huomioi joustavasti sovinnaisuuden rajat keskusteltaessa erilaisten työntekijöiden kanssa• selvittää ja arvioi realistisesti työntekijälle oikeanlaiset työtehtävät ja työjärjestelyt• pyrkii omalta osaltaan luomaan työyhteisöönsä turvallisen ja hyväksyvän työilmapiirin• vastaa omalta osaltaan, ettei hänen vastuualueellaan tapahdu syrjintää ja pyrkii aktiivisesti poistamaan ennakkoluuloja• ottaa huomioon monimuotoisuuden ja niistä johtuvat erot viestinnässä ja vuorovaikutustilanteissa• hyödyntää aktiivisesti työntekijöiden erityisosaamista, mahdollisuuksia ja kulttuurien erityispiirteitä.

Perehdyttäminen ja työn ohjaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehdyttää työntekijän ymmärrettävästi toisella kotimaisella ja vähintään yhdellä vieraalla kielellä tilanteesta riippuen ja tarkoituksen mukaisesti • perehdyttää ja opastaa suunnitelmallisesti liikeideaan, työympäristöön sekä työtehtäviin lainsäädännön ja työehtosopimusten sekä paikallisesti sovittujen toimintatapojen mukaisesti • perehdyttää ja ohjaa työkuultuuriin (esimerkiksi puhtauskäsitys, työaikojen noudattaminen, työhön sitoutuminen, omaaloitteisuus, itseohjautuvuus, työturvallisuus ja ergonomia) • opastaa työntekijää koneiden ja laitteiden käytössä sekä puhtaanapitoon • ohjaa ja opastaa raaka-aineiden tai muiden tuotteiden käytössä liikeidean mukaisesti • tekee tarvittavia ja selkeitä kirjallisia työohjeita ja vastaa ajantasaisen perehdyttämismateriaalin olemassaolosta • varmistaa työntekijöiden riittävän tiedon saannin • perehdyttää ja ohjaa työntekijöitä heidän tietojensa ja taitojensa edellyttämällä tavalla • rohkaisee kokeilemaan, kysymään ja etsimään tietoa • valitsee tilanteeseen sopivan ohjausmenetelmän sekä seuraa ja kertaa opittua • seuraa aktiivisesti perehdyttämisen onnistumista.
------------------------------------	---

Ammattitaidon osoittamistavat

Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa vuorovaikutus-, perehdytys- ja ohjaustilanteissa monimuotoisessa (kuten etnisyys, kulttuurinen tausta, toimintakyky, seksuaalinen suuntautuneisuus, ikä) työyhteisössä. Tutkinnon suorittaja osoittaa osaavansa ottaa huomioon esimiestyössään erityisesti monimuotoisuuden ja yhdenvertaisuuden, työntekijöiden erilaiset lähtökohdat, mahdollisuudet ja erityistarpeet sekä varmistaa töiden sujumisen organisaation tavoitteiden suuntaisesti. Tutkinnon osa tulee suorittaa aidoissa työtilanteissa (vuorovaikutus-, perehdytys- ja ohjaustilanne) sellaisessa monimuotoisessa työympäristössä, jossa tutkinnon suorittajalla on todelliset mahdollisuudet osoittaa ammattitaitonsa monipuolisesti.

Arvioijat seuraavat, haastattelevat, keskustelevat, tutustuvat arviointiaineistoon ja arvioivat tutkinnon suorittajan toimintaa sekä antavat toiminnasta kirjallisen arvion. Tutkinnon suorittaja voi täydentää tutkintosuorituksiaan tutkinnon osan suorittamisen aikana itse tuottamallaan dokumenteilla, jotka arvioituina ovat osa hänen arviointiaineistoaan.

3.7 Yrittäjänä toimiminen

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia oman erikoisalansa yrittäjänä.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa toimia oman erikoisalansa yrittäjänä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Omien yrittäjävalmiuksien arviointi	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• tarkastelee ja kuvaa realistisesti ja kriittisesti omat ominaisuutensa ja elämäntilanteensa yrittäjänä toimimisen kannalta• arvioi yrittäjänä toimimiseen liittyvät henkilökohtaiset hyödyt ja riskit• arvioi asiantuntijoiden näkemyksiä hyödyntäen oman ammatillisen osaamisensa riittävyttä• arvioi osaamistaan toimialasta, kilpailutilanteesta ja sidosryhmistä• hyödyntää mahdollisuuksien mukaan kaikilta elämän aloilta saatavia yhteyksiä yrittäjänä toimimisessa• arvioi asiantuntijoiden näkemysten avulla verkoston hyödyntämismahdollisuudet ja riskit oman yritystoiminnan kannalta.
Liikeidean täsmäntäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• kartoittaa yrityksen tuotteet ja palvelut nyt ja lähitulevaisuudessa• kartoittaa mahdolliset asiakkaat ja heidän tarpeensa nyt ja lähitulevaisuudessa• valitsee perustellusti kohderyhmät omille tuotteille ja palveluille• tuoteistaa omat tuotteensa ja palvelunsa• määrittelee yritystoimintansa tarvitsemat fyysiset, taloudelliset ja henkiset resurssit asettaen ne tärkeysjärjestykseen• laatii täsmennetyn liikeidean omalle yritystoiminnalleen tekemiensä arvioiden ja valintojen mukaisesti.

Liiketoiminta-suunnitelman laatiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon lainsäädännön asettamat vaatimukset omalle yritystoiminnalleen • vertailee mahdollisia eri yritysmuotoja riskeineen, vastuineen ja velvoitteineen • valitsee laatimansa liikeidean kannalta perustellusti sopivimman liiketoimintamallin • kuvaa valitsemansa asiakasryhmät ja markkinointikanavat • tuotteistaa omat tuotteensa ja palvelunsa suhteessa valitsemiinsa asiakasryhmiin ja markkinointikanaviin • laatii yritykselleen realistisen rahoitussuunnitelman • laatii liiketoiminnalleen realistisen tulosbudjetin • kuvaa yrityksen taloushallinnon järjestämisen • laatii tekemiensä ratkaisujen perusteella kirjallisen liiketoimintasuunnitelman • arvioi ja pohtii liiketoimintasuunnitelmansa toteutumismahdollisuuksia.
---------------------------------------	--

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa laatiessaan yhdessä eri alojen asiantuntijoiden kanssa yritykselleen liikeidean ja liiketoimintasuunnitelman.

Yrittäjyyssalan asiantuntijat arvioivat havainnoimansa liikeidean ja liiketoimintasuunnitelman laadintaprosessin ja näihin liittyvän aineiston (kirjallinen kuvaus liikeideasta ja liiketoimintasuunnitelma) sekä niiden toteuttamiskelpoisuuden ja vastaavuuden tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin ja arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin. Arvioinnit kirjataan arviointilomakkeille. Tutkintotilaisuuksien arviointilomakkeet ja täydentävät asiakirjat kootaan arviointiaineistoksi.

3.8 Muun erikoisammattitutkinnon tutkinnon osa

Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkintoon voidaan sisällyttää perustellusti yksi tutkinnon osa muusta erikoisammattitutkinnosta. Todistuksen tutkinnon osan suorittamisesta antaa aina kyseisestä tutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta, ja majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinnon tutkintotoimikunta tunnustaa tämän tutkinnon osan osaksi majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkintoa todistuksen perusteella.

Painettu
ISBN 978-952-13-5200-3
ISSN 1798-887X

Verkkopainatus
ISBN 978-952-13-5201-0
ISSN 1798-8888

Opetushallitus on hyväksynyt nämä näyttötutkinnon perusteet ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla.

Näyttötutkinnot ovat erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu ja kehitetty tutkinnon suorittamistapa.

Näyttötutkintojen suunnittelu ja toteuttaminen perustuvat opetusalan ja työelämän asiantuntijoiden tiiviiseen yhteistyöhön.

Opetushallitus
www.oph.fi
www.oph.fi/nayttotutkinnot
www.oph.fi/nayttotutkintojen_perusteet